

तस्य पुत्रा बभूवुस्ते सप्त देवसुतोपमाः । दिवि जाता महात्मान आयुर्द्धीमानमावसुः ।
 विश्वायुश्चैव धर्मात्मा श्रुतायुश्च तथाऽपरः । दृढायुश्च वनायुश्च श्रुतायुश्चोर्वशीसुताः ।
 ॥ जनमेजय उवाच ॥ गन्धर्वी उर्वशी देवी राजानं मानुषं कथं । देवानुत्सृज्य संप्राप्ता तन्मे ब्रूहि ब्रह्मश्रुत ।
 ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ब्रह्मशापाभिभूता सा मानुषं समपद्यत । ऐलन्तु सा बरारोहा समयात् समुपस्थिता । १९०५
 आत्मनः शापमोक्षार्थं समयं सा चकार ह । अनग्नदर्शनञ्चैव सकामायाञ्च मैथुनं ।
 द्वौ मेषौ शयनाभ्यासे तदा बद्धौ च तिष्ठतः । घृतमात्रा तथाहारः कालमेकन्तु पार्थिव ।
 यद्येष समयो राजन् यावत् कालश्च ते दृढः । तावत् कालन्तु वक्ष्यामि कृतः समय एष नः ।
 तस्यास्तं समयं सर्वं स राजा समपालयत् । एवं सा वसते तत्र पुरुरवसि भाविनी ।
 वर्षाण्येकोनषष्टिन्तु तत्सक्ता शापमोहिता । उर्वशीं मानुषस्यायां गन्धर्वश्चिन्तयाऽन्विताः । १९०६
 ॥ गन्धर्वा ऊचुः ॥ चिन्तयध्वं महाभागा यथा सा तु बराङ्गना । समागच्छेत् पुनर्देवानुर्वशी स्वर्गभूषणं ।
 ततो विश्वावसुर्नाम तत्राह वदताम्बरः । मया तु समयस्ताभ्यां क्रियमाणः श्रुतः पुरा ।
 व्युत्क्रान्तसमयं सा वै राजानं त्यक्त्यते यथा । तदहं वेद्यग्रशेषेण यथा भेत्यत्यसौ नृपः ।
 ससहायो गमिष्यामि युष्माकं कार्यसिद्धये । एवमुक्त्वा गतस्तत्र प्रतिष्ठानं महायशाः ।
 निशायामय चागम्य मेषमेकं जहार सः । मादृक्कर्त्तते सा तु मेषयोश्चारुहासिनी । १९०७
 गन्धर्वागमनं ज्ञात्वा शापान्तञ्च यशस्विनी । राजानमब्रवीत्तत्र पुत्रो मे ऽद्वियतेति सा ।
 एवमुक्त्वा विनिश्चित्य नम्रो नैवोदतिष्ठत । नम्रं मां द्रक्ष्यते देवी समयो वितथो भवेत् ।
 ततो भूयस्तु गन्धर्वा द्वितीयं मेषमाजहुः । द्वितीये तु हते मेषे ऐलं देव्यब्रवीदिदं ।
 पुत्रो मे द्वियते राजन्ननायाया इव प्रभो । एवमुक्तस्तदोत्थाय नम्रो राजा प्रधावितः ।
 मेषयोः पदमन्विच्छन् गन्धर्वैर्विद्युदप्यय । उत्पादिता सुमहती ययौ तद्भवन् महत् । १९०८
 प्रकाशितं वै सहसा ततो नम्रमवैचत । नम्रं दृष्ट्वा तिरोभूता साऽपराः कामरूपिणी ।
 तिरोभूतान्तु तां दृष्ट्वा गन्धर्वा ह्यगमन्दिवं । उत्सृष्टावुरैषा दृष्ट्वा राजा गृह्यागतो गृहं ।
 अपश्यन्नुर्वशीं तत्र विललापसुदुःखितः । चचार पृथिवीञ्चापि मार्गमाण इतस्ततः ।
 अथापश्यत् स तां राजा कुरुक्षेत्रे महाबलः । स्रवतीर्थे पुष्करिण्यां हैमवत्यां समासुतां ।
 १९०९
 क्रोडन्तीमसुरोभिश्च पञ्चभिः सह शोभनां । तां क्रोडन्तीं ततो दृष्ट्वा विललाप सुदुःखितः ।
 सा चापि तत्र तं दृष्ट्वा राजानमविदूरतः । उर्वशी ताः सखीः ग्राह स एष पुरुषोत्तमः ।
 यस्मिन्नहमवात्सवं वै दर्शयामास तं नृपं । समाविश्यास्तु ताः सर्वाः पुनरेव नराधिप ।
 जाये ह्येति मनसि घोरे वचसि तिष्ठ ह । एवमादीनि सूक्तानि परस्परमभाषत ।
 उर्वशी चाब्रवीदैलं सगर्भाऽहं त्वया विभो । संवत्सरात् कुमारस्ते भवियन्ति न संशयः ।
 १९१०
 निशामेकाञ्च नृपते निवत्स्यसि मया सह । हृष्टो जगाम राजाऽयं स्वपुरं सुमहायशाः ।
 गते संवत्सरे भूय उर्वशी पुनरागमत् । उषितश्च तया सार्द्धमेकरात्रं महायशाः ।